

Okul Öncesi Eğitim Programının Taksonomiler Açısından İncelenmesi

Examining the Preschool Curriculum in terms of Taxonomies

Müge Kunt, Gülhan Yılmaz Bursa

Yazar Bilgileri

Müge Kunt

Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir
Osmangazi Üniversitesi, Okul
Öncesi Eğitimi,
muge.kunt@ogu.edu.tr

Gülhan Yılmaz Bursa

Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu
Üniversitesi, Çocuk Gelişimi,
gulhanyilmaz@anadolu.edu.tr

ÖZ

Eğitim programı alanında çalışan bilim insanları kazanımların, eğitim programlarının temel öğelerinden olduğunu ve programın genel yapısına ışık tuttuğunu vurgulamaktadır. Taksonomilerin ise kazanımların geliştirilmesinde kullanılan kaynaklar olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bilişsel boyut içerisinde yer alan kazanımların SOLO taksonomisine; bilişsel gelişim, dil gelişimi, fiziksel gelişim ve sağlık ile sosyal duygusal gelişim ve değerler alanlarında yer alan kazanımların ise yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi ve kazanımların taksonomilerin hangi düzeyine karşılık geldiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma desenlerinden olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Veri kaynağı olarak MEB 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı Kitabı kullanılmış, programda gelişim alanlarının altında yer alan kazanımlar incelenmiştir. Bu inceleme için üç kodlama formu oluşturulmuştur. İlk form, "Bilişsel, Duyuşsal ve Devinimsel Boyutlara Göre Kazanım Değerlendirme Formu" olarak adlandırılmıştır. İkinci Form, "SOLO Taksonomisine göre Kazanım Değerlendirme Formu" ve üçüncü form "Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre Kazanım Değerlendirme Formu" olarak hazırlanmıştır. Çalışmaya ait veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak yenilenen 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanımların taksonomilere göre dağılımı neredeyse eşit olduğu, tüm basamaklarda yer aldığı görülmektedir. Bu da kazanımların kapsamlı olduğunu göstermektedir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Okul Öncesi Eğitim Programı
SOLO Taksonomisi
Bloom Taksonomisi
Eğitim programı

Keywords

Preschool Curriculum
SOLO Taxonomy
Bloom's Taxonomy
Curriculum

Makale Geçmişi

Geliş: 29.02.2024
Kabul: 06.05.2024

ABSTRACT

Scientists working in the field of curriculum emphasize that learning outcomes are one of the basic elements of curricula and shed light on the general structure of the curriculum. Taxonomies are known to be the resources used in the development of learning outcomes. In this study, it was aimed to examine the learning outcomes in the cognitive domain of the 2024 Preschool Curriculum of the Ministry of National Education according to the SOLO taxonomy and the learning outcomes in all developmental areas according to the revised Bloom taxonomy and to determine which level of the taxonomies the learning outcomes correspond to. In line with the purpose of the study, document analysis method, one of the qualitative research designs, was used. 2024 Preschool Curriculum was used as the data source, and the learning outcomes under the development areas in the curriculum were examined. Three coding forms were created for this analysis. The data of the study were analyzed using descriptive analysis technique. As a result, it was seen that the learning outcomes in the renewed 2024 Preschool Curriculum were almost equally distributed according to taxonomies and were included in all steps, which shows that the learning outcomes are comprehensive.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf

Kunt, M. & Yılmaz-Bursa, G. (2024). Okul Öncesi Eğitim Programı'nın taksonomiler açısından incelenmesi. *TEBD*, 22(2), 794-814. <https://doi.org/10.37217/tebd.1444915>

Giriş

Türkiye’de okul öncesi eğitim, sürekli olarak geliştirilmekte ve genişletilmektedir. Toplumun eğitimdeki bu ilerlemesi, çocukların daha iyi bir başlangıç yapmalarını ve ileriki eğitim hayatlarına daha hazır bir şekilde devam etmelerini sağlamaktadır. Geçmişten günümüze okul öncesi eğitim programlarında yapılan değişiklikler incelendiğinde ilk taslak olarak 1952 yılında yayınlanan program görülmektedir. Dünyada çocuk psikolojisiyle ilgili araştırmaların artması ve gelişim kuramlarının yaygınlaşması sonucunda beden ve hareket, zihin, dil, sosyal ve duygusal gelişim olmak üzere daha bütüncül ve gelişimsel bir program olma yolunda ilk adım ise 1989 yılında hazırlanan okul öncesi eğitim programıyla atılmıştır. Bu program okul öncesi eğitim kurumlarında 1994 yılına kadar uygulanmıştır. 1994 yılında program yenilenmiş ve yenilenen program 2002 yılına kadar kullanılmıştır. 1994 yılındaki programın önceki programdan en büyük farkı, 0-6 yaş grubu çocuklarının tüm gelişim alanlarında desteklenmesini içeren çocuk merkezli bir anlayışla hazırlanmış olmasıdır. 2002 yılında kreş programı ele alınmamış, 2006 programında ise programın gelişimsel temellere dayanması gerekliliği ağır basmış ve öğretmen kılavuz kitabı ile etkinlik havuzu oluşturma gibi genişletmeler yapılmıştır (Dikmen-Ada, 2019; Oğuzkan ve Oral, 2003; Oktay, 1983, 2015). 2013 programında daha önceki programda yer alan “Amaç ve Kazanımlar” ölçme ve değerlendirme alanında uzman kişilerle gerçekleştirilen çalışmaların neticesinde daha gözlemlenebilir ve ölçülebilir olacağı için, “Kazanım ve Göstergeler” şeklinde düzenlenmiştir. Bununla birlikte her kazanım göstergeleriyle birlikte sunulmuştur. Öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların gelişimlerini desteklemek amacıyla öğrenme ortamlarını oluştururken kazanımları kolaylıkla belirleyebilmeleri için gelişim özellikleri, kazanımlar, göstergeler ve açıklamalar gelişim alanlarına göre gruplandırılarak birlikte yazılmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013, 2024).

2024 yılında program güncellenerek T. C. MEB (2024) Okul Öncesi Eğitim Programı yayınlanmıştır. Bu program, çocukların toplumsal yaşama uyumlanmasına ve bütüncül bir yaklaşımla gelişimlerine destek olma, çocukları ilkokula hazırlama, onların Türkçeyi güzel ve doğru kullanmasını sağlama ve bütün çocuklar için eşit eğitim imkânı sunma amacıyla geliştirilmiştir. MEB 2024 programında 2013 programında olduğu gibi kazanım ve göstergeler esas alınmıştır (MEB, 2013, 2024). Ancak gelişim alanlarında genişletmeler söz konusu olduğu için kazanım ve göstergelerde birtakım değişiklikler gerçekleştirilmiş, açıklamalarında ise daha detaylı örnekler sunulduğu görülmüştür. Programda çocukların gelişim özellikleri yaş gruplarına, kazanım ve göstergeler ise gelişimsel bütünlüğe göre ele alınmıştır. Gelişim özellikleri, kuramlar dikkate alınarak 36-48, 49-60 ve 61-72 aylık olmak üzere üç farklı yaş grubunun altında verilmiştir. Kazanım ve göstergeler yer aldığı gelişim alanları Bilişsel, Dil, Fiziksel Gelişim ve Sağlık, Sosyal Duygusal Gelişim ve Değerler olmak üzere dört başlık altında toplanmıştır. Özellikle 2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programlarında kazanımlara

verilen önem dikkat çekmektedir. Çünkü programın planlanma, uygulama ve değerlendirme aşamalarının kazanımlar olmadan gerçekleştirilemeyeceği aşikardır (MEB, 2024).

Eğitim programı alanında çalışan bilim insanları kazanımların, eğitim programlarının temel öğelerinden olduğunu ve programın genel yapısına ışık tuttuğunu vurgulamaktadır (Demirel, 2017; Eke, 2015; Ertürk, 2017; Garrett, 1994; Kubat, 2015). Bu nedenle kazanımların doğru bir şekilde belirlenmesi, programın başarısı açısından kritiktir. Kazanımların geliştirilmesinde farklı kaynaklar kullanılmaktadır. Bunlardan biri de taksonomilerdir. Taksonomiler, eğitim ve öğretim süreçlerinde hedeflenen davranışları belirlemek ve bu hedeflere uygun stratejiler geliştirmek için kullanılır. Bloom, SOLO, Fink ve Dettmer en çok kullanılan taksonomilerdir (Arı, 2011). Arı (2013) taksonomilerin uluslararası alanda tanınma durumlarıyla ilgili yaptığı araştırmasında yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ni geliştirenlerden Anderson'la, SOLO Taksonomisi'ni geliştirenlerden Biggs'le, Fink Taksonomisi'ni geliştiren Fink'le ve Dettmer Taksonomisi'ni geliştiren Dettmer'le görüşmeler gerçekleştirmiş ve Fink ve Dettmer bile kendi ülkelerinde en çok Bloom ve Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin kullanıldığını belirtmiştir. Aynı çalışmada SOLO Taksonomisi'nin kullanım sırasının Bloom ve Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nden sonra geldiği vurgulanmıştır.

Taksonomiler, öğrencilerin bilişsel becerilerinin hangi düzeyde olduğunu belirlemede ve eğitim programlarının bu doğrultuda hazırlanmasında eğitimcilere öncülük etmektedir. Bu nedenle eğitimde yapılandırmacı bir yaklaşım sunmaktadır. Bloom'un (1956) Bilişsel Alan Taksonomisi, özellikle eğitimde sıkça kullanılan ve tanınan bir modeldir. Bloom (1956) Taksonomisi'nin ilk hali; hatırlama, anlama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olmak üzere altı sıralı bir yapıdan oluşmakta ve bilişsel becerileri basitten karmaşığa doğru sıralamaktadır. Bu sıralama, öğrencilerin bilgiyi önce yalnızca hatırlama düzeyinden başlayarak, sentez ve değerlendirme gibi daha yüksek düzeyde düşünme becerilerini kazanmalarına kadar ilerlemektedir. Zaman içerisinde eğitim alanında gereksinimlerin farklılaşmasıyla Bloom Taksonomisi, Bloom'un öğrencileri olan Anderson ve Krathwohl tarafından gözden geçirilmiş ve güncellenmiştir. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi de altı düzeyden oluşmaktadır ancak son iki basamak sentez ve değerlendirme yerine değerlendirme ve yaratma olarak değişmiştir. Bu güncellenmiş sürüm, öğrencilerin yaratıcılık ve eleştirel düşünme gibi daha karmaşık bilişsel becerilere erişimini vurgulamaktadır. Ayrıca, Anderson ve Krathwohl'un çalışmalarıyla, taksonomiye bilgi boyutu da eklenerek daha kapsamlı bir yapı oluşturulmuştur. Bu, öğrencilerin sadece bilişsel becerilerini değil, aynı zamanda bilgiyi anlama ve değerlendirme yeteneklerini de içermektedir (Anderson vd., 2001).

Bloom (1956) Taksonomisi'ni ilk olarak belirlenen kazanımların bilişsel düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirmiştir. Ancak taksonominin, istenilen davranışların basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta şeklinde aşamalı olarak sıralanması için bir çerçeve sunduğu göz önünde

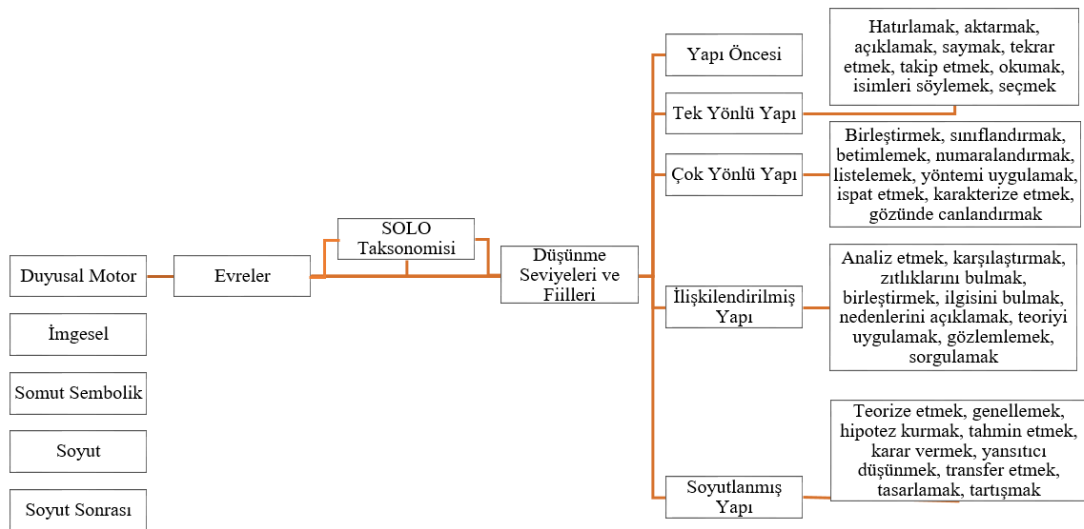
bulundurulmalıdır. Bloom Taksonomisi'ni yenileyen araştırmacılar bu çerçevenin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutları içerdiğini vurgulamaktadır. Bilişsel boyutta, zihinsel öğrenme ve düşünme süreçleri öne çıkmaktadır (Bloom, 1956). Problem çözme, analiz yapma ve değerlendirme gibi düzeyler bu boyutta gelişmektedir. Duyuşsal boyutta ise duygusal beceriler görülmektedir (Karthwohl, Blomm ve Masia, 1964). Örneğın sevgi, ilgi, korku gibi duygusal tepkilerin gelişimi bu boyutta yer almaktadır. Devinimsel boyutta ise zihin ve kas koordinasyonunu gerektiren beceriler ön plana çıkmaktadır (Grobman, 1970). El becerileri ya da zıplama gibi psikomotor beceriler bu boyutta gelişmektedir. Sonuç olarak yenilenmiş Bloom Taksonomisi düzeyleri bilişsel, duyuşsal ve devinimsel olmak üzere üç kategoriden oluşmaktadır. Bu kategorilere ait düzeyler ve fiilleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Düzeyler ve Fiiller

<i>Düzeyler</i>	<i>Bilişsel</i>	<i>Düzeyler</i>	<i>Duyuşsal</i>	<i>Düzeyler</i>	<i>Devinimsel</i>
	<i>Fiiller</i>		<i>Fiiller</i>		<i>Fiiller</i>
Hatırlama	Tanımlar, açıklar, bilir, etiketler, listeler, eşleştirir, isimlendirir, hatırlar, tanıır, seçer, yeniden üretir.	Alma	Sorar, seçer, tarif eder, takip eder, verir, tutar, tanımlar, yerini belirler, adlandırır, işaret eder, seçer.	Algılama	Seçer, tanımlar, tespit eder, farklılaştırır, ayırt eder, ilişkilendirir.
Anlama	Anlar, dönüştürür, ayırt eder, tahmin eder, açıklar, genişletir, genelleştirir, örnek verir, çıkarım yapar, yorum yapar, özetler.	Tepkide bulunma	Cevap verir, yardım eder, yardımcı olur, uyar, uygunluk gösterir, selamlar, yardım eder, sunar, okur, anlatır, rapor eder, seçer, söyler, yazar.	Kurulma	Başlar, gösterir, açıklar, hareket eder, ilerler, tepki verir.
Uygulama	Uygular, değiştirir, hesaplar, inşa eder, gösterir, keşfeder, manipüle eder, tahmin eder, hazırlar, üretir, ilişkilendirir, gösterir, çözer.	Değer verme	Tamamlar, gösterir, farklılaştırır, açıklar, takip eder, şekillendirir, başlatır, davet eder, birleştirir, önerir, okur, rapor eder, seçer, paylaşır, inceler, çalışır.	Kılavuzlama	Kopyalar, izler, takip eder, tepki verir, yeniden üretir, yanıt verir.
Analiz	Analiz eder, parçalar, karşılaştırır, zıtlıştırır, diyagramlaştırır, ayırt eder, tanımlar, örneklendirir, çıkarım yapar, ana hatlarıyla belirtir, ilişkilendirir, seçer.	Örgütlenme	Yapıştırır, değiştirir, düzenler, birleştirir, karşılaştırır, tamamlar, savunur, açıklar, formüle eder, geneller, tanımlar, bütünlleştirir, organize eder, hazırlar, ilişkilendirir, sentezler.	Beceriye Dönüştürme	Birleştirir, inşa eder, söker, bağlar, sabitler, manipüle eder, ölçer, onanır, karıştırır, düzenler, çizer.
Değerlendirme	Değerlendirir, karşılaştırır, sonuçlandırır, zıtlıştırır, eleştirir, savunur, tanımlar, ayırt eder, açıklar, yorumlar, gerekçelendirir, ilişkilendirir, özetler, destekler.	Kişilik haline getirme	Hareket eder, ayrımcılık yapar, sergiler, etkiler, dinler, değiştirir, gerçekleştirir, uygular, önerir, nitelendirir, sorgular, gözden geçirir, hizmet eder, çözer.	Duruma Uydurma	Birleştirir, inşa eder, kurar, söker, bağlar, sabitler, manipüle eder, ölçer, onanır, karıştırır, düzenler, eskiz yapar.
Yaratma	Kategorize eder, birleştirir, derler, yaratır, tasarlar, açıklar, üretir, değiştirir, organize eder, planlar, yeniden düzenler, yeniden yapılandırır, ilişkilendirir, gözden geçirir, yeniden yazar, özetler, anlatır.	-	-	Yaratma	Uyarlar, değiştirir, yeniden düzenler, yeniden organize eder, revize eder.

Alanyazında en çok kabul gören taksonominin Bloom'un sınıflandırması olduğu görülmektedir (Arı, 2011; Çerçi, 2018). Ancak süreç içerisinde Bloom'a alternatif başka sınıflandırmalar da geliştirilmiştir (Gezer ve İlhan, 2015). Araştırmalarda da kullanım sıklığı olarak ikinci sırada yer alan SOLO Taksonomisi bu noktada dikkat çekmektedir. SOLO Taksonomisi John Biggs ve Kelvin Collis tarafından 1982 yılında geliştirilmiş bir taksonomidir. Anlamı, gözlenebilen öğrenme çıktısı olan SOLO Taksonomisi öğrenme çıktılarının yüzeysel anlayıştan derin anlayışa doğru nasıl sıralandığını göstermektedir. SOLO Taksonomisi beş evre (duyusal motor, imgesel, somut sembolik, soyut, soyut sonrası) ve beş düşünme seviyesinden (yapı öncesi, tek yönlü yapı, çok yönlü yapı, ilişkilendirilmiş yapı, soyutlanmış yapı) oluşmaktadır (Şekil 1). Bu çerçeveye ilgili olarak yapılan temel varsayım, her seviyenin önceki seviyeleri içerdiği ve ardından anlayışı genişlettiğidir. SOLO Taksonomisi, her bir seviyenin bir sonraki seviye için temel bir destek sağladığı bir piramit olarak düşünülmektedir (Biggs ve Collis, 1982).

SOLO Taksonomisi'ndeki evreler yaş gruplarıyla ilişkilidir ve Piaget'in gelişim evrelerine karşılık gelmektedir (Pegg ve Tall, 2005). SOLO Taksonomisi'ne göre duyusal motor evre doğumdan hemen sonra ortaya çıkmaktadır. İki yaşında, eylemlerin imgeler şeklinde içselleştirilmesiyle karakterize edilen imgesel evreye ulaşılmaktadır. Somut sembolik evre ise altı yaş civarında ortaya çıkmaktadır. Somut sembolik evrede dil ve sayılar gibi bir sembol sistemiyle düşünme gerçekleşir. 15 yaş civarında daha soyut kavramların dikkate alınması ile soyut evre ve 22 yaş civarında ise teorilerin veya disiplinlerin temel yapısını sorgulayan soyut sonrası evre ortaya çıkmaktadır. Her bir evre için, bir kişinin anlayışı SOLO Taksonomisi'nin beş düşünme seviyesinden birinde kategorize edilebilir (Biggs ve Collis, 1982; Pegg ve Tall, 2005).

Şekil 1. SOLO Taksonomisi evreleri, düşünme seviyeleri ve fiilleri

Alanyazın incelendiğinde farklı disiplinlerde taksonomilere yönelik yapılan çalışmaların olduğu belirlenmiştir. Özellikle yurt içi alanyazında birçok eğitim programının SOLO ve Bloom taksonomilerine göre incelendiği görülmektedir. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (Arı, 2023; Güllühan ve Bekiroğlu, 2022), Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim Programı (Bursa, 2022; Gezer ve İlhan, 2015), Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı (Dönmez ve Zorluoğlu, 2020), Türkçe Dersi Öğretim Programı (Göçer ve Kurt, 2016), İlkokul ve Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı (Aktan, 2019; Çelik, Kul ve Uzun, 2018; Dilekçi, 2022; Erbaş, 2021; Sema ve Peker, 2018), Coğrafya Dersi Öğretim Programı (Sibel, 2022), Türkçe Dersi Öğretim Programı (Göçer ve Kurt, 2016) incelenen öğretim programlarından bazılarıdır. Okul öncesi eğitime yönelik olarak 2018 yılına ait okul öncesi eğitim etkinlik kitabının yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelendiği bir çalışmanın (Yılmaz, Akbaba, Halıpınar, Oral ve Ulusoy-Ünlü, 2021) var olmasına karşın Okul Öncesi Eğitim Programı'nın incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki kazanımlar gelişim alanlarına göre ayrılırken her bir gelişim alanında yer alan kazanımların düzeyleri de farklılık göstermektedir. Kısacası bir sınıflandırma söz konusudur. Bu sınıflandırmanın ortaya çıkarılmasının başka araştırmalar ve sahadaki uygulamalar için bir ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu bilgiler ışığında, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan bilişsel boyut içerisinde 37 kazanımın SOLO Taksonomisi'ne; bilişsel gelişim, dil gelişimi, fiziksel gelişim ve sağlık ile sosyal duygusal gelişim ve değerler alanlarında yer alan 86 kazanımın yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi ve kazanımların taksonomilerin hangi düzeyine karşılık geldiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. T.C. MEB 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın bilişsel gelişim alanındaki kazanımlarının SOLO taksonomisi düzeylerine göre dağılımı nasıldır?
2. T.C. MEB 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisi düzeylerine göre dağılımı nasıldır?
3. T.C. MEB 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomine göre gelişim alanlarına dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma amacı doğrultusunda nitel araştırma desenlerinden olan doküman incelemesi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi, araştırma kapsamındaki mevcut kaynaklara ulaşmayı içerir. Bu süreçte, alanyazındaki kaynaklar titizlikle incelenir ve analiz edilir. Kaynakların içeriği, araştırma sorularına veya hedeflere odaklanarak ayrıntılı bir şekilde değerlendirilir. Bu aşamada kaynaklardan çeşitli yorumlar elde edilir.

Ayrıca, bu yorumlar üzerinden kaynaklar arasında ilişkiler kurularak, araştırmanın temel bulgularına ulaşmak hedeflenir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da yeni yayınlanan MEB 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanımların yenilenmiş Bloom ve SOLO taksonomilerinin hangi düzeylerinde yer aldığı ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

20. yy. içerisinde davranışçı öğrenme teorilerinin eğitim programlarını büyük ölçüde etkilediği görülmektedir. Ancak ilerleyen yıllarda psikoloji ve eğitim araştırmalarının yaygınlaşmasıyla öğrencileri kendi öğrenmeleri, bilişleri ve düşünceleri hakkında daha bilgili ve sorumlu kılan çeşitli öğrenme teorileri ve yaklaşımlarının ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Sürecin bu şekilde ilerlemesi daha üstbilişsel beceriler gerektiren uygulamalara ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur. Yapılandırmacılık, öğrencilerin bilgiyi kendilerine ait kılmaları için keşfetmeleri, yapılandırmaları ve dönüştürmeleri gerektiğini varsaymaktadır (Zimmerman, 1998). Bu nedenle de yapılandırmacı yaklaşımın ve öğrenci merkezli eğitimin öne çıktığı dönemlerde öğrenmenin aktif, bireysel katılımı gerektiren ve öğrenenin kendi öğrenme sürecinden sorumlu olduğu bir süreç olarak kabul edildiği çocuk merkezli yaklaşımlara yönelik olarak taksonomilerin güncellenmesi ihtiyacının doğmasına neden olmuştur. Bu sebeple de zayıflıkları ele almak ve son eğitim ile psikoloji alanındaki gelişmelere yanıt vermek amacıyla, araştırmacılar tarafından orijinal Bloom Taksonomisi revize edilmiştir (Anderson vd., 2001).

Bloom Taksonomisi 1956'da Bloom tarafından, SOLO Taksonomi 1982'de Biggs ve Collis tarafından geliştirilmiştir. Anderson ve arkadaşları da orijinal Bloom Taksonomisi'ni 2001'de güncellemişlerdir. Alanyazında çoğunlukla orijinal Bloom veya Yenilenmiş Bloom Taksonomisi yaygın olarak kullanıldığı ve uluslararası düzeyde kabul gördüğü görülmektedir. Akademisyenler, günümüz öğrenci merkezli yaklaşımlara yönelik olarak Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin uygun olduğunu, SOLO Taksonomisi'nin ise kısmen uygun olduğu görüşünü sunmuşlardır (Arı, 2013). Güncellenmiş okul öncesi eğitim programı, ilerlemeci felsefe içerisinde yer alan öğrenen merkezli tasarımdan biri olan çocuk merkezli tasarım yaklaşımını temel alarak geliştirilmiştir. Ek olarak eğitim programı program modellerinden süreç modeline odaklanarak yapılandırılmıştır (MEB, 2024). Bu nedenle de bu çalışmada Yenilenmiş Bloom Taksonomisi ile SOLO Taksonomisi seçilmiştir.

Veri kaynağı olarak MEB 2024 okul öncesi program kitabı kullanılmış, programda gelişim alanlarının altında yer alan kazanımlar incelenmiştir. Bu inceleme için üç kodlama formu oluşturulmuştur. İlk form, "Bilişsel, Duyuşsal ve Devinimsel Boyutlara Göre Kazanım Değerlendirme Formu" olarak adlandırılmıştır. Bu form içerisinde boyutlara göre kazanımlar listelenmiştir. Bu listeleme sırasında Bilişsel Gelişim "B1", Dil Gelişim kazanımları "D1", Fiziksel Gelişim ve Sağlık "F1" ve Sosyal Duyuşsal Gelişim ve Değerler "S1" kazanım sayıları ile birlikte kısaltılarak yer verilmiştir.

İkinci Form, "SOLO Taksonomisi'ne göre Kazanım Değerlendirme Formu" ve üçüncü form "Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre Kazanım Değerlendirme Formu" oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi

Bu çalışmada MEB tarafından hazırlanan ve uygulanmaya başlayan 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 ay) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır (MEB, 2024). Programda yer alan Bilişsel Gelişim, Dil Gelişimi, Fiziksel Gelişim ve Sağlık, Sosyal Duygusal Gelişim ve Değerler ile ilgili kazanımlar bu çalışmanın verilerini oluşturmaktadır. Bu gelişim alanlarına ait kazanım sayıları tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2.Gelişim Alanlarına İlişkin Kazanım Sayıları

<i>Gelişim Alanları</i>				
	<i>Bilişsel Gelişim</i>	<i>Dil Gelişimi</i>	<i>Fiziksel Gelişim ve Sağlık</i>	<i>Sosyal Duygusal Gelişim ve Değerler</i>
Kazanım Sayısı	28	13	23	22

Tablo 2 'de yer alan 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda 36-72 ay arası çocukların gelişim alanlarına yönelik toplam 86 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlar öncelikle bilişsel, duyuşsal ve devinimsel alan olarak sınıflandırılmıştır. Bilişsel boyutta yer alan kazanımlar SOLO Taksonomisi'ne ve bilişsel, duyuşsal ve devinimsel boyutta yer alan kazanımlar Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmiştir. Çalışmaya ait veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz, bir konuyu veya fenomeni detaylı bir şekilde betimleyip açıklamayı amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Detaylı bir tasvir sağlamaya çalışır. Betimsel analiz, genellikle bir konu hakkında bilgi toplamak, detaylı bir anlayış geliştirmek veya bir durumu açıklamak isteyen araştırmacılar tarafından kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

İlk olarak bilişsel boyutta yer alan kazanımların analizi için Tek Yönlü, Çok Yönlü, İlişkisel Yapı, Soyutlanmış Yapı olmak üzere SOLO Taksonomisi'ni evrelerinden yararlanılarak çerçeve oluşturulmuştur. Öğrencinin konuyla ilgili hiçbir bilgiye sahip olmadığı, alakasız cevap verdiği gibi göstergeleri olan "Yapı Öncesi Evre" bu çalışmada yer verilmemiştir. Kazanımların hangi evrede olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, SOLO Taksonomisi'nin evrelere göre değişen gösterge fiilleri de dikkate alınmıştır. Kazanım cümlelerinin anlamlarını belirleme çabası kapsamında, gösterge fiilleri kullanılarak anahtar kelimeler üzerinde detaylı bir analiz yapılmıştır. Benzer süreç Bloom Taksonomisi için de gerçekleştirilmiştir. Bu süreç içerisinde kazanımların içeriğini daha açık bir şekilde anlamak ve vurgulamak amacıyla göstergelerden yararlanılmıştır. Bilişsel, Duyuşsal ve Devinimsel Boyutta yer alan düzeylerin içerisine bu kazanımlar yerleştirilmiştir.

Analizler araştırmacılar tarafından bireysel yapılmış ve sonrasında benzerlik-farklılıklar karşılaştırılmıştır. Bu araştırmanın inandırıcılığını artırmak amacıyla, okul öncesi eğitim alanında bilgi ve deneyime sahip olan iki bağımsız doktora düzeyinde uzmana danışılmıştır. Uzmanların

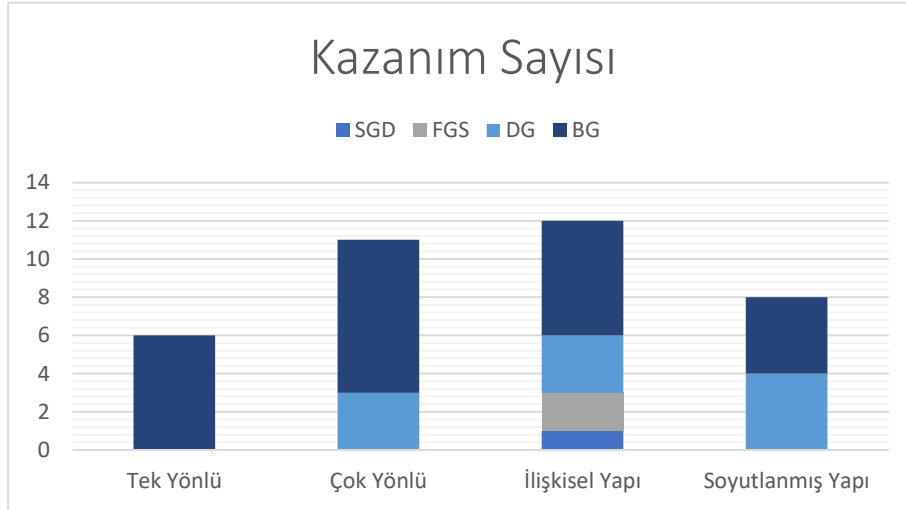
gerçekleştirdiği analizler, araştırmacıların yaptığı analizlerle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda analizler arasında bazı farklılıklar üzerinde uzlaşmaya varılmış, ancak uzlaşamayan durumlarda araştırmacılar, uzmanlardan gelen geri bildirimleri dikkate alarak düzeltme yoluna gitmiştir. Uzmanlardan elde edilen geri bildirimler, araştırmacının yaptığı analizlerle kıyaslanarak analizlerin doğruluğu değerlendirilmiştir. Araştırmanın güvenilirlik katsayısının hesaplanmasında Miles ve Huberman'ın (2015) güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Toplamda yer alan 86 kazanımın 74'ü aynı kalmış ve geri kalan 12 kazanımda da görüş birliğine varılmıştır. Güvenirlik katsayısının %70'in üzerinde olması çalışmanın güvenilir olması için yeterli kabul edilmektedir. Bu araştırmanın güvenilirliği %86,04 olarak hesaplanmıştır. Bu da güvenirlige işaret etmektedir. Bu görüş alışverişi sayesinde kodlama sürecinde ortaya çıkan farklılıkların ele alınması ve çözümlenmesi, araştırmanın sonuçlarının güvenilirliğini artırarak inandırıcılığını güçlendirebilmektedir.

Bulgular

Bu çalışmanın bulguları, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın taksonomilerine göre incelendiği iki ana başlık altında sunulmuştur. İlk başlık, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı kazanımlarının SOLO Taksonomisi evrelerine göre dağılımını içermektedir. Diğer başlık ise Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre belirlenmiş 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı kazanımlarının dağılımını ele almaktadır.

2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Kazanımlarının SOLO Taksonomisi Evrelerine Göre Dağılımı

2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın bilişsel boyutta 37 kazanım yer aldığı listelenmiştir. Bu listede yer alan kazanımların tüm gelişim alanlarından geldiği görülmüştür. Ancak çoğunlukla bilişsel gelişim ve bunu takiben dil gelişiminden daha fazla kazanımın bilişsel boyut içerisinde yer aldığı ortaya çıkmıştır. Gelişim alanlarından gelen bu toplam 37 kazanım SOLO Taksonomisi evrelerine göre incelenerek değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda, tüm kazanımların SOLO Taksonomisi'ne evrelerine göre dağılımları ortaya konmuştur. Bu dağılıma ait detaylar Şekil 2'de gösterilmiştir.

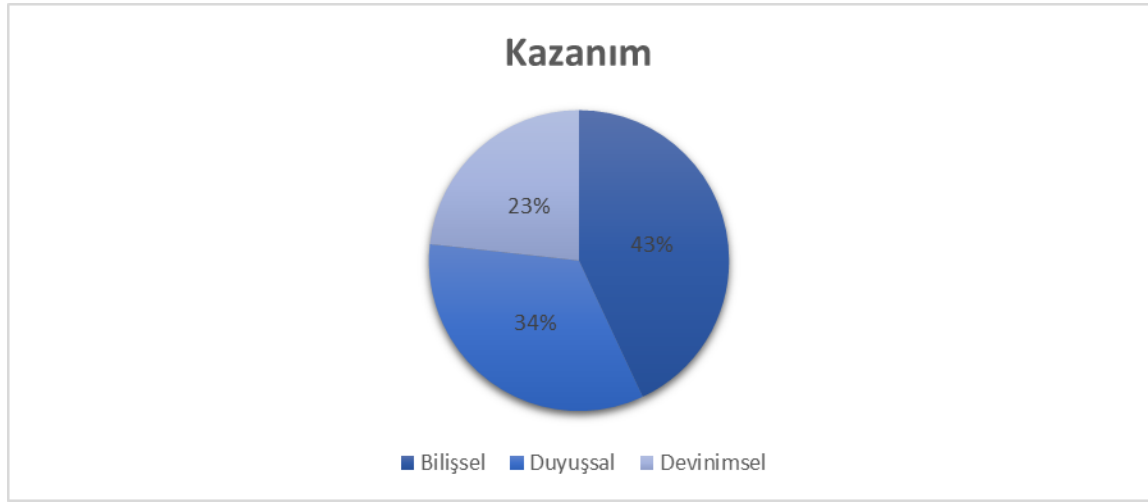

Şekil 2. SOLO Taksonomisi'ne göre kazanımların dağılımları. *BG= Bilişsel Gelişim, DG= Dil Gelişimi, FGS= Fiziksel Gelişim ve Sağlık, SGD=Sosyal Gelişim ve Değerler

Şekil 2'de görüldüğü gibi 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın SOLO Taksonomisi'ne göre bilişsel boyut içerisinde yer alan kazanımların dağılımları birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kazanımların en fazla ilişkisel yapıda bunu takiben çok yönlü düşünme seviyesinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Soyutlanmış yapı ve ilişkisel yapı evreleri ise daha üst düzey bilişsel süreçlerin yer aldığı düşünme seviyeleridir. Bunlara karşın, alt düzey bilişsel süreçlerin olduğu düşünme seviyeleri tek yönlü yapı ve çok yönlü yapıdır. Tek Yönlü düşünme seviyesinde sadece bilişsel gelişimden altı kazanım yer alırken, çok yönlü düşünme seviyesinde sekiz bilişsel gelişim, üç dil gelişimden kazanım yer almaktadır. İlişkisel yapı evresinde altı bilişsel gelişim, üç dil gelişimi, bir sosyal duygusal gelişim ve değerler ve iki fiziksel gelişim ve sağlık; soyutlanmış yapı evresinde de dört bilişsel ve dört dil gelişimi kazanımı bulunmaktadır. Yenilenen 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı kazanımların tüm evrelerde var olduğu orta evrelerde daha fazla toplandığı ama en az tek yönlü evrede olduğu görülmektedir. Bu da yenilenen programda yer alan kazanımların daha ileri üst bilişsel becerilere yönelik olduğunu göstermektedir.

2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Kazanımlarının Yenilenmiş BLOOM Taksonomisi Alanlarına Göre Dağılımı

2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bilişsel gelişim 28, dil gelişimi 13, fiziksel gelişim ve sağlık 23, sosyal duygusal gelişim ve değerler 22 kazanım olmak üzere toplamda 86 kazanım içermektedir. Bu kazanımların 37'si bilişsel, 29'u duyuşsal, 20'si devinimsel boyutta yer almaktadır.

Şekil 3. Kazanımların boyutlara göre dağılımı

Şekil 3 incelendiğinde kazanımların çoğunlukla bilişsel boyutta toplandığı (%43,02) görülmektedir. Fiziki öğrenme becerilerini kapsayan devinimsel boyut ise kazanımların %23'ünü kapsamaktadır. 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanımların taksonomilere göre dağılımı neredeyse eşit olduğu, tüm basamaklarda yer aldığı görülmektedir.

Bilişsel boyut içerisinde yer alan kazanımların 24'ü bilişsel gelişim, 10'u dil gelişimi, 2'si fiziksel gelişim ve sağlık, 1'i sosyal duygusal gelişim ve değerlerdedir. Tablo 3'te gelişim alanlarının yenilenmiş Bloom taksonomisi bilişsel boyut basamaklarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 3. Gelişim Alanlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bilişsel Boyut Basamaklarına Göre Dağılımı

	Bilişsel						Toplam
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma	
BG*	4	4	5	3	3	5	24
DG	0	1	7	0	0	2	10
FGS	0	0	2	0	0	0	2
SGD	0	1	0	0	0	0	1
Toplam	4	6	14	3	3	7	37

*BG=Bilişsel Gelişim, DG=Dil Gelişimi, FGS=Fiziksel Gelişim ve Sağlık, SGD=Sosyal Gelişim ve Değerler

Tablo 3 incelendiğinde bilişsel boyut içerisinde yer alan kazanımların çoğunlukla Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin uygulama basamağında olduğu bunu takiben yaratma ve anlama basamaklarında yer aldığı görülmektedir. Genel olarak kazanımların alt düzey düşünme becerileri (temel beceriler) destekleyen ilk üç basamak (hatırlama, anlama ve uygulama) içerisinde toplandığı ortaya çıkmaktadır. Analiz, değerlendirme ve yaratma gibi üst düzey süreçlerinde yer alan kazanımların alt düzey süreçlere oranla daha az olduğunu görülmektedir.

Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin diğer boyutu olan duyuşsal boyut içerisinde yer alan kazanımların 3'ü bilişsel gelişim, 5'si fiziksel gelişim ve sağlık, 21'i sosyal duygusal gelişim ve değerlerdedir. Ancak dil gelişimine ait herhangi bir kazanımın duyuşsal boyutta yer almadığı

görülmüştür. Tablo 4'te gelişim alanlarının duyuşsal boyut basamaklarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4. Gelişim Alanlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Duyuşsal Boyut Basamaklarına Göre Dağılımı

	<i>Duyuşsal</i>					<i>Toplam</i>
	<i>Alma</i>	<i>Tepkide Bulunma</i>	<i>Değer Verme</i>	<i>Örgütlenme</i>	<i>Kişilik Haline Getirme</i>	
BG*	0	2	0	0	1	3
DG	0	0	0	0	0	0
FGS	0	3	1	0	1	5
SGD	1	6	2	6	6	21
Toplam	1	11	3	6	8	29

*BG=Bilişsel Gelişim, DG=Dil Gelişimi, FGS=Fiziksel Gelişim ve Sağlık, SGD=Sosyal Gelişim ve Değerler

Tablo 4 incelendiğinde duyuşsal boyutta yer alan kazanımların çoğunlukla tepkide bulunma basamağında olduğu bunu takiben kişilik haline getirme basamağında yer aldığı görülmektedir. Duyuşsal boyutta yer alan kazanımların tamamına yakını sosyal duygusal gelişim ve değerlerde olan kazanımların olduğu görülmektedir. Kazanımların %37,93'ü tepkide bulunma diğer bir deyişle de daha alt seviyelerde sınıflanan davranışlara yönelik olduğu ve %27,58'i (kişilik haline getirme) ise üst seviye olarak sınıflandırılan davranışlara yönelik kazanımların olduğu görülmektedir.

Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin son boyutu olan devinimsel boyut içerisinde yer alan kazanımların 1'i bilişsel gelişim, 3'ü dil gelişimi, 16'sı fiziksel gelişim ve sağlıktadır. Ancak sosyal duygusal gelişim ve değerlere ait herhangi bir kazanımın devinimsel boyutta yer almadığı görülmüştür. Tablo 5'te gelişim alanlarının devinimsel boyut basamaklarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 5. Gelişim Alanlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Devinimsel Boyut Basamaklarına Göre Dağılımı

	<i>Devinimsel</i>					<i>Toplam</i>
	<i>Algılama</i>	<i>Kurulma</i>	<i>Kılavuzlama</i>	<i>Beceriye Dönüştürme</i>	<i>Duruma Uydurma</i>	
BG*	1	0	0	0	0	1
DG	1	0	0	2	0	3
FGS	1	0	0	12	0	16
SGD	0	0	0	0	0	0
Toplam	3	0	0	14	0	20

*BG=Bilişsel Gelişim, DG=Dil Gelişimi, FGS=Fiziksel Gelişim ve Sağlık, SGD=Sosyal Gelişim ve Değerler

Okul Öncesi Eğitim Programı'nın devinimsel boyut içerisinde toplam 20 kazanım yer almaktadır (Tablo 5). Bu kazanımların çoğu fiziksel gelişim ve sağlık alanında olduğu (%80) görülmektedir. Devinimsel boyutta yer alan kazanımların %70'i beceriye dönüştürme basamağında olduğu görülmektedir. Geri kalan kazanımların devinimsel boyutun en alt seviyesi olan algılama basamağı (%15) ile en üst seviyesi olan yaratma basamağında (%15) sınıflandırılan davranışlara yönelik kazanımlar yer almaktadır.

Tartışma ve Sonuç

2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın kazanımlarının SOLO ve Bloom Taksonomisi'ne göre incelendiği bu çalışmanın bulguları doğrultusunda bazı sonuçlara ulaşılmıştır. 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bilişsel gelişim 28, dil gelişimi 13, fiziksel gelişim ve sağlık 23, sosyal duygusal gelişim ve değerler 22 kazanım olmak üzere toplamda 86 kazanım içermektedir. Bu kazanımların 37'si bilişsel, 29'u duyuşsal, 20'si devinimsel boyutta yer almaktadır. Kazanımların çoğunluğu (%43,02), bilişsel boyutta toplanmıştır. Fiziki öğrenme becerilerini kapsayan devinimsel boyut ise kazanımların %23'ünü oluşturmaktadır. Bilişsel-duyuşsal-devinişsel boyutların her biri bir diğerinden bütünüyle bağımsız değildir. Birbirlerinden içerikler taşımaktadır (Anderson vd., 2001). 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanımların taksonomilere göre dağılımının neredeyse eşit olduğu, tüm basamaklarda yer aldığı görülmektedir. Bu da kazanımların kapsamlı olduğunu göstermektedir.

2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın SOLO Taksonomisi'ne göre bilişsel boyut içerisinde yer alan 37 kazanımın %54,06'sı üst bilişsel süreçte yer aldığı, %45,94'ü alt bilişsel süreçte yer almaktadır. Kazanım dağılımları SOLO Taksonomisi'ne göre birbirine yakın görünmektedir. Kazanımların çoğu ilişki yapıda, onu takiben çok yönlü evrede bulunmaktadır. Yenilenen 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda, kazanımların tüm evrelerde var olduğu, orta evrelerde daha fazla toplandığı, ancak en az tek yönlü evrede bulunduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, yenilenen programdaki kazanımların daha ileri üst bilişsel becerilere odaklandığını göstermektedir. Bu sonuç, son yıllarda erken çocukluk dönemiyle ilgili üst bilişsel becerilere yönelik hazırlanan eğitim programlarının (Büyükkaymaz, 2022; Demirci, 2023; Pekince, 2022; Tuncer, 2018) olumlu çıktılarının yenilenen okul öncesi eğitim programındaki kazanımlara katkı sunduğunu düşündürmektedir. Nitekim, 2013 Okul Öncesi Eğitim Etkinlik Kitabında yer alan kazanımlarının büyük çoğunluğunun alt bilişsel becerilerde yer aldığı görülmüştür (Yılmaz vd., 2021). Eğitimde farklı kademelerde gerçekleştirilen araştırmalarda örneğin 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın (SBÖP) incelendiği çalışmalarda kazanımların üst düzey bilişsel süreçlere daha fazla vurgu yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Bursa, 2022; Önlen, Tatan ve İbret, 2020). Gezer ve İlhan'ın (2015) 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nı SOLO Taksonomisi'ne göre inceledikleri çalışmalarında 2018 programına karşıt bir perspektif sunmuştur. 2005 yılına ait SBÖP kazanımların yaklaşık yarısının tek ve çok yönlü evrelerle olduğu diğer bir deyişle alt düzey bilişsel süreçlerde olduğu ortaya konmuştur. Bu durum, 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın, önceki versiyonundan farklılaştığını ve sosyal bilgiler derslerinde üst düzey bilişsel süreçlere daha fazla vurgu yapma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

SOLO Taksonomisi'nden farklı olarak Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nde bilişsel boyut içerisinde yer alan kazanımların çoğunlukla uygulama basamağında olduğu, bunu takiben yaratma ve anlama basamaklarında yer aldığı görülmektedir. Genel olarak kazanımların %64,86'sı alt düzey

düşünme becerileri destekleyen ilk üç basamak (hatırlama, anlama ve uygulama) içerisinde toplandığı ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Etkinlik Kitabında yer alan etkinlik kazanımlarının incelendiği bir çalışmada etkinliklerin çocukların alt düzey düşünme becerilerini destekleyen etkinliklerden oluştuğunu ifade etmişlerdir (Yılmaz vd., 2021). Ancak bu çalışmadan farklı olarak uygulama basamağında yer alan kazanımların çoğunlukla dil gelişimine ait kazanımların olduğu, diğer çalışmada ise uygulama basamağında 2018 yılına ait motor gelişim kazanımları çoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır. Analiz, değerlendirme ve yaratma gibi üst düzey süreçlerinde yer alan kazanımların (%35,14) daha az olduğunu görülmektedir. Benzer şekilde üst sınıflara (ilköğretim gibi) ait program kazanımlarının incelendiği çalışmalarda da benzer sonuçların olduğu görülmektedir (Filiz ve Baysal, 2019; Filiz ve Yıldırım, 2019; Güllühan ve Bekiroğlu, 2022; Yılmaz ve Sunkur, 2021; Yolcu, 2019). Eğitim programlarında yer alan kazanımların basitten karmaşığa doğru sıralanması beklenmektedir. Diğer bir deyişle alt düzey becerilerden üst düzey becerilere doğru ilerlemesi beklenmektedir (Birgin, 2016). Ancak tüm basamaklara yönelik olarak kazanımların yer alması kazanım dağılımı sırasında düşük zihinsel düzeyden yüksek zihinsel düzeye doğru ilerlemeye dikkat edildiğini göstermektedir. Kazanımların SOLO Taksonomisi'nde üst bilişsel boyutta, güncellenmiş Bloom taksonomilerinde ise alt bilişsel boyutta görülmesi şaşırtıcı bir sonuç olmuş ancak SOLO ve güncellenmiş Bloom taksonomilerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada SOLO Taksonomisi'nin değerlendirme sorularının bilişsel düzeylerini belirlemede daha etkili olduğu görülmüştür (İlhan ve Gezer, 2017). Bu nedenle okul öncesi eğitim programının iki taksonomiye göre incelenip sonuçlarının ortaya çıkarılması değerli görülmekte, sonraki çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin diğer boyutu olan duyuşsal boyut içerisinde yer alan kazanımların dil gelişimi hariç diğer tüm gelişim alanlarını içermektedir. Duyuşsal boyutta yer alan kazanımların %37,93'ü tepkide bulunma basamağındadır. Bunu takiben kazanımların %27,58'i kişilik haline getirme basamağında yer almaktadır. Duyuşsal boyutta yer alan kazanımların tamamına yakını sosyal duygusal gelişim ve değerlerde olan kazanımlardan oluşmaktadır. Tepkide bulunma basamağı izleme, onaylama, cevap verme, destekleme ve tartışma davranışlarına yönelik ilgi, istek ve gereklilikleri içeren bir aşamadır. Bu basamak, bilgi, konu, olay, olgu ve objeye karşı ilgili olma durumunu kapsar, bu bağlamda tepki gösterme ve cevap verme gerekliliğini içerir. En üst duyuşsal basamak olan kişilik haline getirme basamağı içselleştirilen ve özümseyen değerlerle ilgili bir davranış kalıbı ve yaşam felsefesi geliştirmeyi içerir. Bu aşama, gözden geçirme, etkileme, değiştirme, uygulama ve en önemli kılma davranışlarını içermektedir (Karagöl ve Adıgüzel, 2022). Krathwohl vd. (1964) tarafından detaylandırılan duyuşsal alan taksonomisine göre, ilgi terimi genellikle taksonominin daha düşük seviyelerinde sınıflandırılan davranışları, yani alma, tepkide bulunma ve

değer verme basamaklarını tanımlamak için kullanılır. Ancak nadiren de olsa, ilgi terimi, daha üst seviyelerde sınıflandırılan davranışları, özellikle de değere adanmışlık kavramını ifade etmek için de kullanılabilir. Kazanımların %37,93'ü tepkide bulunma, yani daha alt seviyelerde sınıflanan davranışlara yönelik olduğu ve %27,58'i kişilik haline getirme ise üst seviye olarak sınıflandırılan davranışlara yönelik kazanımları içermektedir. 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programı'nın incelendiği bir çalışmada üst seviyeye ait olan kişilik haline getirme basamağında kazanım olmadığı ortaya çıkmıştır. Kazanımların belli bir basamağa kadar geldiği ve ileri düzeylere ulaşmadığı sonucu görülmüştür (Güllühan ve Bekiroğlu, 2022). Ancak 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın kazanımların duyuşsal boyut içerisinde her iki düzeyde de bulunduğu söylenebilir.

Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin son boyutu olan devinimsel boyut içerisinde sosyal duygusal gelişim ve değerler hariç diğer tüm gelişim alanlarını içerdiği görülmüştür. Kazanımların çoğu fiziksel gelişim ve sağlık alanındandır. Devinimsel boyutta yer alan kazanımların çoğunlukla beceriye dönüştürme basamağında olduğu ortaya çıkmıştır. Devinimsel boyutun en alt seviyesi olan algılama basamağı ile en üst seviyesi olan yaratma basamağında sınıflandırılan davranışlara yönelik kazanımları içermektedir. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda motor gelişim beş kazanımı içerirken öz bakım becerileriyle ilgili kazanımların sayısı sekizdi. Güncellenen bu programda fiziki öğrenme becerilerini kapsayan kazanımların artırılması diğer bir deyişle devinimsel boyuta daha fazla yer verilmesi ile daha bütüncül bir eğitim programı olmasını sağlamıştır (MEB, 2013, 2024).

Sonuç olarak yenilenen 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanımların taksonomilere göre dağılımı neredeyse eşit olduğu, tüm basamaklarda yer aldığı görülmektedir. Bu da kazanımların kapsamlı olduğunu göstermektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda bazı önerilerde bulunulabilir. Bu çalışmada 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı dünyada yaygın olarak kullanılan SOLO ve Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmiştir. Alanyazında Bloom, SOLO, Fink ve Dettmer gibi birçok taksonomiler bulunmaktadır. Diğer çalışmalarda farklı taksonomilere göre incelenmesi önerilebilir. Ayrıca bu çalışmada sadece 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'na yer verilmiştir. Eski programa göre karşılaştırma yapılmaması sınırlılıklarından birisi olarak kabul edilmektedir. Yapılacak bir sonraki çalışmada 2002, 2006, 2013 ve 2024 gibi okul öncesi eğitim programlarının karşılaştırılması yapılabilir.

Kaynaklar

- Aktan, O. (2019). İlkokul matematik öğretim programı dersi kazanımlarının yenilenen Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 1-18.
- Anderson, L., Krathwohl, R., Airasian, P., Cruikshank, K., Mayer, R., Pintrich, P., Raths, J. & Wittrock, M. (Ed.) (2001). *Taxonomy for learning, teaching, and assessing: a revision of bloom's taxonomy*. New York, NY: Longman.

- Arı, A. (2011). Bloom'un gözden geçirilmiş bilişsel alan taksonomisinin Türkiye'de ve uluslararası alanda kabul görme durumu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 767-772.
- Arı, A. (2013). Bilişsel alan sınıflamasında yenilenmiş Bloom, SOLO, Fink, Dettmer taksonomileri ve uluslararası alanda tanınma durumları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 259-290.
- Arı, S. (2023). SOLO Taksonomisi temelinde hayat bilgisi dersi öğretim programı kazanımlarının incelenmesi. *Anadolu Dil ve Eğitim Dergisi*, 1(2), 58-68.
- Biggs, J. B. & Collis, K. (1982). *Evaluating the quality of learning: the SOLO taxonomy*. New York: Academic Press.
- Birgin, O. (2016). Bloom taksonomisi. E. Bingölbali, S. Arslan & İ. Ö. Zembat (Ed.), *Matematik eğitiminde teoriler içinde* (s. 839-860). Ankara: Pegem Akademi.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives, the classification of educational goals, handbook I: Cognitive Domain*. New York: David McKay Company.
- Bursa, S. (2022). Examination of 2018 social studies curricula according to SOLO taxonomy. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(2), 1015-1032. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1024442>
- Büyükkaymaz, M. (2022). *Yürütücü işlev beceri temelli gelişim destek programının okul öncesi dönem çocuklarının yürütücü işlev becerileri üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Çelik, S., Kul, Ü. & Uzun, S. Ç. (2018). Ortaokul matematik dersi öğretim programındaki kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 775-795.
- Çerçi, A. (2018). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının (5, 6, 7, 8. sınıf) yenilenen Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(2), 70-81.
- Demirci, F. G. (2023). *Doğa temelli yürütücü işlevler programının okul öncesi dönem çocuklarının yürütücü işlev becerilerine etkisi*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Demirel, Ö. (2017). *Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dikmen-Ada, B. (2019). Türkiye'de uygulanan okul öncesi eğitim programlarının tarihsel gelişim süreci. A. Yıldırım (Ed.) *Okul öncesi eğitim programları içinde* (s. 20-47). Ankara: Pegem Akademi.
- Dilekçi, S. (2022). *Ortaokul matematik dersi kazanımlarının ve ünite değerlendirme sorularının SOLO taksonomisi ile incelenmesi*. (Yüksek lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Dönmez, H. & Zorluoğlu, S. L. (2020). Fen bilimleri dersi öğretim programı 6., 7. ve 8. sınıf kazanımlarının SOLO Taksonomisine göre incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 85-95.
- Eke, C. (2015). Dalgalar ünitesindeki kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 345-353.
- Erbaş, İ. (2021). *Ortaokul matematik dersi öğretim programı kazanımlarının ve matematik ders kitabı değerlendirme sorularının SOLO taksonomisi çerçevesinde incelenmesi*. (Yüksek lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ertürk, S. (2017). *Eğitimde "program" geliştirme*. Ankara: Edge Akademi.
- Filiz, S. B. & Baysal, S. B. (2019). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının revize edilmiş Bloom taksonomisine göre analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 234-253.
- Filiz, S. B. & Yıldırım, N. (2019). Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının revize edilmiş Bloom taksonomisine göre analizi. *İlköğretim Online*, 18(4).
- Garrett, A. W. (1994). *What is curriculum history and why is it important?* Annual Meeting of the American Educational Studies Association'da sunulmuş bildiri, Chapel Hill, NC, Kasım, 1994. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED383584.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Gezer, M. & İlhan, M. (2015). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımları ile ders kitabı değerlendirme sorularının SOLO taksonomisine göre incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(29), 1-25.
- Göçer, A. & Kurt, A. (2016). Türkçe dersi öğretim programı 6, 7 ve 8. sınıf sözlü iletişim kazanımlarının SOLO taksonomisine göre incelenmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 215-228.
- Grobman, H. (1970). *Developmental curriculum projects: Decision points and processes*. New York.
- Güllühan, N. Ü. & Bekiroğlu, D. (2022). 2018 hayat bilgisi öğretim programının bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan açısından incelenmesi. *International Primary Education Research Journal*, 6(1), 24-36.
- İlhan, M. & Gezer, M. (2017). A comparison of the reliability of the Solo-and revised Bloom's Taxonomy-based classifications in the analysis of the cognitive levels of assessment questions. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi= Pegem Journal of Education and Instruction*, 7(4), 637.
- Karagöl, İ. & Adıgüzel, O. C. (2022). Duyuşsal alan ve duyuşsal alan taksonomileri. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 6(2), 217-240.
- Kratwohl, D. R., Bloom, B. S. & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of educational objectives, the classification of educational goals-handbook II: Affective domain*. New York: McKay.

- Kubat, U. (2015). Beşinci sınıf fen bilimleri öğretim programının içerik ve kazanım ilişkisinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(11), 1061-1070.
- MEB. (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2024). *Okul Öncesi Eğitimi Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi* (S. Akbaba-Altun & A. Ersoy, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Oğuzkan, Ş. & Oral, G. (2003). *Okul öncesi eğitim*. İstanbul: MEB.
- Oktay, A. (1983). Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 7, 3-7.
- Oktay, A. (2015). Dünyada ve Türkiye’de okul öncesi eğitimin gelişimi. A. Köksal-Akyol (Ed.) *Okul öncesi eğitim programları içinde* (s. 178-192). Ankara: Hedef.
- Önlen, M., Tatan, M. & İbret, B. Ü. (2020). The comparative analysis of 2005-2018 social studies curriculum of 5th, 6th and 7th grade acquisitions according to new bloom taxonomy. *Turkish Journal of Scientific Research*, 5(1), 1-13.
- Pegg, J. & Tall, D. (2005). The fundamental cycles of concept construction underlying various theoretical frameworks. *International Reviews on Mathematical Education*, 37(6), 468-475.
- Pekince, P. (2022). *Katılım temelli erken çocukluk eğitimi programının yürütücü işlevler ve üstbilişsel becerilere etkisi*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Sema, A. & Peker, B. (2018). Ortaokul matematik dersi öğretim programı kazanımlarının SOLO taksonomisine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1155-1171.
- Sibel, Ö. (2022). Coğrafya dersi öğretim programında yer alan 11. ve 12. sınıf kazanımlarının SOLO taksonomisine göre analizi. *Social Sciences Studies Journal (SSSJournel)*, 8(93), 228-235.
- Tuncer, N. (2018). *Okul öncesi çocuklarının yürütücü işlemlerinin gelişimini desteklemeye yönelik öğretmen eğitim programının etkililiğinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, A., Akbaba, F. D., Halıpınar, F. M., Oral, S. & Ulusoy-Ünlü, A. (2021). Okul öncesi eğitim etkinlik kitabının yenilenmiş Bloom Taksonomisi’ne göre incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 343-385. <https://doi.org/10.19171/uefad.790815>
- Yılmaz, F. & Sunkur, M. Ö. (2021). Bir program zincirleme analizi: 3. sınıf hayat bilgisi dersi öğretim programı (2018) örneği. *Journal of Qualitative Research in Education*(27).
- Yolcu, H. H. (2019). İlkokul öğretim programı 3 ve 4. sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarının revize edilmiş bloom taksonomisi açısından analizi ve değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 18(1).

Zimmerman, B. (1998). Developing self-fulfilling cycles of academic regulation: An analysis of exemplary instructional method. D. Schunk & B. Zimmerman (Ed.) *Self regulated learning: From teaching to self-reflective practice* içinde (s.1-20). New York: The Guilford.

Extended Summary

In 2024, the curricula were updated and Preschool Curriculum (2024) was published by the MEB of the Republic of Türkiye. This curriculum was developed with the aim of supporting children's adaptation to social life and their development with a holistic approach, preparing children for primary school, ensuring that they use Turkish well and correctly, and providing equal educational opportunities for all children. The MEB 2024 curriculum is based on learning outcomes and indicators as in the 2013 curriculum (MEB, 2013, 2024). However, since there were expansions in developmental areas, some changes were made in the outcomes and indicators, and more detailed examples were presented in the explanations. In the curriculum, children's developmental characteristics are addressed according to age groups, and learning outcomes and indicators are addressed according to developmental integrity. Taxonomies are known to be the resources used in the development of learning outcomes. Scholars have presented the view that the Revised Bloom's Taxonomy is appropriate for today's student-centered approaches while the SOLO Taxonomy is partially appropriate (Arı, 2013). The updated preschool curriculum was developed based on the child-centered design approach, which is one of the learner-centered design approaches within the progressive philosophy. In addition, the curriculum was structured by focusing on the process model, one of the curriculum development models (MEB, 2024). For this reason, the Revised Bloom's Taxonomy and SOLO Taxonomy were selected for this study.

The MEB 2024 preschool curriculum was used as the data source, and the learning outcomes under the development areas in the curriculum were examined. It was found out that the 2024 Preschool Curriculum included a total of 86 learning outcomes, including 28 for cognitive development, 13 for language development, 23 for physical development and health, and 22 for social emotional development and values. Of these outcomes, 37 were cognitive, 29 were affective, and 20 were kinesthetic. It was seen that these learning outcomes were mostly gathered in the cognitive domain (43.02%). The psychomotor domain, which included physical learning skills, covered 23% of the outcomes. In the 2024 Preschool Curriculum, the distribution of the outcomes according to taxonomies was almost equal, and it was seen that they were included in all steps.

According to the Solo Taxonomy of the 2024 Preschool Curriculum, 54.06% of the 37 outcomes in the cognitive domain are in the higher cognitive process while 45.94% are in the lower cognitive process. The distribution of learning outcomes seems to be close to each other according to the Solo Taxonomy. Most of the learning outcomes are in the relational structure followed by the multifaceted

phase. In the revised 2024 Preschool Curriculum, it was observed that the learning outcomes were present in all phases, more in the middle phases, but least in the unidirectional phase. This shows that the outcomes in the revised curriculum focus on more advanced metacognitive skills. This result suggests that the positive outcomes of the curricula prepared for metacognitive skills related to early childhood in recent years (Büyükkaymaz, 2022; Demirci, 2023; Pekince, 2022; Tuncer, 2018) contributed to the outcomes in the renewed preschool curriculum. As a matter of fact, it was observed that the majority of the learning outcomes in the 2013 Preschool Curriculum Activity Book were in lower cognitive skills (Yılmaz et al., 2021).

Unlike the Solo Taxonomy, in the Revised Bloom's Taxonomy, it was seen that the learning outcomes in the cognitive domain were mostly in the applying level, followed by the creating and understanding levels. In general, 64.86% of the learning outcomes were gathered in the first three levels (remembering, understanding and applying) that support lower level thinking skills. Similarly, in a study examining the activity outcomes in the Ministry of National Education Preschool Activity Book, it was stated that the activities consisted of activities that supported children's lower-level thinking skills (Yılmaz et al., 2021). However, unlike this study, it was found that the learning outcomes in the applying level were mostly related to language development while in the other study, the motor development learning outcomes of 2018 were the majority in the applying level. It was seen that the learning outcomes (35.14%) in high-level processes such as analyzing, evaluating and creating are less. It is expected that the learning outcomes in curricula should be ordered from simple to complex (Birgin, 2016). However, the fact that there were learning outcomes for all steps showed that attention was paid to progress from low cognitive level to high cognitive level during the distribution of the outcomes. It was a surprising result that the learning outcomes were seen in the upper cognitive domain in the SOLO Taxonomy and in the lower cognitive domain in the revised Bloom Taxonomy, but in a study comparing SOLO and Revised Bloom Taxonomies, it was seen that the SOLO Taxonomy was more effective in determining the cognitive levels of assessment questions (İlhan and Gezer, 2017). For this reason, it is considered valuable to examine the preschool curriculum according to two taxonomies and to reveal the results, and it is thought that it will shed light on future studies.

The other domain of the Revised Bloom's Taxonomy, the affective domain, includes all developmental areas except language development. In the affective domain, 37.93% of the learning outcomes are in the responding level. Following this, 27.58% of the learning outcomes are at the level of characterizing. Almost all of the learning outcomes in the affective domain consist of those in social emotional development and values. According to the affective domain taxonomy elaborated by Krathwohl et al. (1964), the term interest is usually used to describe behaviors classified at the lower levels of the taxonomy, namely the receiving, responding and valuing levels. However, on rare

occasions, the term interest can also be used to refer to behaviors classified at higher levels, in particular the concept of commitment to value. 37.93% of the learning outcomes are about responding, i.e. behaviors classified at lower levels, and 27.58% of the learning outcomes are about characterizing, i.e. behaviors classified at higher levels. In a study examining the 2018 life science curriculum, it was revealed that there were no learning outcomes at the level of characterizing, which belongs to the upper level. It was seen that the learning outcomes came up to a certain level and could not reach advanced levels (Güllühan and Bekiroğlu, 2022). However, it can be said that the learning outcomes of the 2024 Preschool Curriculum are found at both levels within the affective domain.

It was observed that the last domain of the revised Bloom's Taxonomy, the psychomotor domain, includes all developmental areas except social emotional development and values. Most of the learning outcomes are in the field of physical development and health. It was found that the learning outcomes in the psychomotor domain were mostly in the skill transformation level. It includes learning outcomes for behaviors classified in the perception level, which is the lowest level of the psychomotor domain, and the creation level, which is the highest level. In the 2013 preschool curriculum, motor development included five outcomes while the number of the learning outcomes related to self-care skills was eight. In this updated curriculum, the number of the learning outcomes related to physical learning skills was increased, in other words, the psychomotor domain was given place more, making it a more holistic curriculum (MEB, 2013, 2024).

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, doküman incelemesine dayalı bir çalışma olduğu için etik kurul izni gerektirmemektedir.